Europaparlamentet
2024-2029

ANTAGNA TEXTER

P10_TA(2026)0120

Vikten av samtyckesbaserad våldtäktslagstiftning i EU

Europaparlamentets resolution av den 28 april 2026 om vikten av samtyckesbaserad våldtäktslagstiftning i EU (2025/2040(INI))

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

– med beaktande av artikel 2 och artikel 3.2 och 3.3 i fördraget om Europeiska unionen, artiklarna 8, 10 och 19 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) och artiklarna 83.1 och 82.2 i EUF-fördraget, som behandlar ömsesidigt erkännande av domstolsavgöranden samt polissamarbete och rättsligt samarbete,

– med beaktande av artikel 83.1 i EUF-fördraget, som gör det möjligt för parlamentet och rådet att fastställa minimiregler om fastställande av brottsrekvisit och påföljder inom områden med särskilt allvarlig brottslighet med ett gränsöverskridande inslag, inbegripet könsrelaterat våld,

– med beaktande av Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, särskilt artikel 21, som förbjuder diskriminering, artikel 45, som fastställer rätten till fri rörlighet, och artikel 47, som fastställer rätten till en rättvis rättegång,

– med beaktande av Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet (Istanbulkonventionen), som EU ratificerade 2023, särskilt artikel 36, som föreskriver kriminalisering av sexuella handlingar som sker utan samtycke, samt av de landsspecifika övervakningsrapporterna från expertgruppen för bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet,

– med beaktande av artiklarna 21 och 3 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna och artikel 2 i fördraget om Europeiska unionen, där jämställdhet fastställs som ett av unionens grundläggande värden, som ska integreras i all politik och alla program,

– med beaktande av den andra allmänna rapporten om verksamheten i expertgruppen för åtgärder mot våld mot kvinnor och våld i hemmet, som offentliggjordes i april 2021,

– med beaktande av rekommendation REC(2002)5 av den 30 april 2002 från Europarådets ministerkommitté om skydd av kvinnor mot våld, där Europarådets medlemsstater uppmanas att straffbelägga alla sexuella handlingar som begås mot personer som inte har gett sitt samtycke, även om de inte visar tecken på motstånd,

– med beaktande av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1385 av den 14 maj 2024 om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer[1],

– med beaktande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/29/EU av den 25 oktober 2012 om fastställande av miniminormer för brottsoffers rättigheter och för stöd till och skydd av dem, samt om ersättande av rådets rambeslut 2001/220/RIF[2] (direktivet om brottsoffers rättigheter), som tillhandahåller en ram för brottsoffercentrerad rättvisa, inbegripet i fall av sexuellt våld,

– med beaktande av kommissionens förslag av den 6 februari 2024 till Europaparlamentets och rådets direktiv om bekämpande av sexuella övergrepp mot barn, sexuell exploatering av barn och material med sexuella övergrepp mot barn samt om ersättande av rådets rambeslut 2004/68/RIF (COM(2024)0060), som innehåller en definition av en handling som sker utan samtycke, och av parlamentets ståndpunkt av den 17 juni 2025 om detta förslag[3],

– med beaktande av parlamentets resolution av den 16 september 2021 med rekommendationer till kommissionen om att fastställa könsrelaterat våld som ett nytt brottsområde förtecknat i artikel 83.1 i EUF-fördraget[4],

– med beaktande av EU:s jämställdhetsstrategi för 2020–2025, som uppmanar till ökat skydd mot könsrelaterat våld och heltäckande sexualundervisning som främjar medvetenhet om samtycke,

– med beaktande av sin resolution av den 15 februari 2023 om förslaget till rådets beslut om ingående på Europeiska unionens vägnar av Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet[5],

---

1 EUT L, 2024/1385, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1385/oj.
2 EUT L 315, 14.11.2012, s. 57, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2012/29/oj.
3 Antagna texter, P10_TA(2025)0116.
4 EUT C 117, 11.3.2022, s. 88.
5 EUT C 283, 11.8.2023, s. 149.

– med beaktande av domen från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna (Europadomstolen) av den 4 december 2003 i målet M.C. mot Bulgarien (ansökan nr 39272/98), där Europadomstolen fastställde staternas positiva förpliktelse att anta straffrättsliga bestämmelser för att effektivt utreda och bestraffa våldtäkt, klargjorde att krav på bevis på fysiskt motstånd från offrets sida riskerar att lämna vissa typer av våldtäkt ostraffade och slog fast att artiklarna 3 och 8 i den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna kräver straffbeläggning och effektiv lagföring av alla sexuella handlingar som sker utan samtycke, även vid avsaknad av fysiskt motstånd,

– med beaktande av Europadomstolens dom av den 27 maj 2021 i målet J.L. mot Italien (ansökan nr 5671/16), i vilken det konstaterades att man genom att utgå från stereotyper och skuldbelägga brottsoffer under våldtäktsrättegångar kränker rätten till respekt för privatlivet enligt artikel 8 i Europakonventionen,

– med beaktande av Yogyakartaprinciperna, som antogs i november 2006, och Yogyakartaprinciperna plus 10, som antogs i november 2017,

– med beaktande av de undersökningar och rapporter som tagits fram av Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter (FRA) och Europeiska jämställdhetsinstitutet (EIGE), såsom 2014 års undersökning om våld mot kvinnor och särskilt 2024 års undersökning om könsrelaterat våld i EU, enligt vilken 17,2 % av kvinnorna i EU:s medlemsstater har utsatts för sexuellt våld[6], samt 2024 års rapport om hbtqi+-personer i Europa,

– med beaktande av FRA:s rapport av den 10 juni 2025 *Fundamental Rights Report 2025*, särskilt FRA:s yttrande 2 om effektivt skydd av kvinnliga våldsoffer[7],

– med beaktande av den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna och den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter,

– med beaktande av FN:s deklaration av den 15 september 1995, *Pekingdeklarationen och handlingsplattformen*, och slutsatserna från dess översynskonferenser,

– med beaktande av 1979 års FN-konvention om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor och allmän rekommendation nr 35

---

6 FRA, EIGE och Eurostat, EU gender-based violence survey – Key results: Experiences of women in the EU-27, Europeiska unionens publikationsbyrå, Luxemburg, 2024, s. 14.

7 FRA, Fundamental Rights Report 2025, Europeiska unionens publikationsbyrå, Luxemburg, 2025, s. 77.

(2017) från FN:s kommitté för avskaffande av diskriminering av kvinnor av den 26 juli 2017 om könsrelaterat våld mot kvinnor,

– med beaktande av FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling och principen om att ”ingen får lämnas utanför” som fastställs i denna och särskilt målen för hållbar utveckling 3, 4, 5, 10 och 16,

– med beaktande av meddelande nr 34/2011 av den 21 februari 2014 från FN:s kommitté för avskaffande av diskriminering av kvinnor, som uppmanar staterna att se över våldtäktslagstiftningen genom att ta bort bestämmelser som ställer krav på våld eller bevis på penetration och uppställa frånvaro av samtycke som centralt rekvisit för brottet,

– med beaktande av Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen, särskilt artikel 7.1 g, där våldtäkt och andra former av sexuellt våld erkänns som brott mot mänskligheten när de begås som en del av en utbredd eller systematisk attack som är riktad mot civilbefolkningen,

– med beaktande av rapporten från den särskilda rapportören om våld mot kvinnor, dess orsaker och konsekvenser av den 19 april 2021 *Rape as a grave, systematic and widespread human rights violation, a crime and a manifestation of gender-based violence against women and girls, and its prevention*, som lades fram vid det 47:e mötet i FN:s råd för mänskliga rättigheter, samt den åtföljande ramen för lagstiftning om våldtäkt,

– med beaktande av artikel 55 i arbetsordningen,

– med beaktande av den gemensamma behandlingen av ärendet i utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor och utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhet, i enlighet med artikel 59 i arbetsordningen,

– med beaktande av betänkandet från utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor och utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhet (A10-0047/2026), och av följande skäl:

A. Sexuellt våld är kriminaliserat enligt internationell människorättslagstiftning i både krig och fredstid. I både internationell humanitär rätt och internationell straffrätt betraktas våldtäkt som en potentiell krigsförbrytelse, ett brott mot mänskligheten eller en handling som bidrar till folkmord, förutsatt att andra rekvisit för dessa brott föreligger. Denna klassificering kommer till uttryck i Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen (artikel 8) och 1949 års Genèvekonventioner och tilläggsprotokollen. I den rättsliga definitionen av våldtäkt som krigsförbrytelse ingår, enligt Internationella brottmålsdomstolen, frånvaron av samtycke som ett avgörande rekvisit.

B. Enligt Europadomstolen erbjuder definitioner som bygger på användningen av våld som det huvudsakliga rekvisitet för brottet otillräckligt skydd för offer för sexuellt våld och äventyrar ett effektivt skydd för individens sexuella självbestämmande.

C. Våldtäkt utgör en kränkning av en rad mänskliga rättigheter, däribland rätten till kroppslig integritet, rätten till självbestämmande och sexuellt självbestämmande, rätten till privatliv, rätten till bästa möjliga fysiska och psykiska hälsa, kvinnors rätt till likhet inför lagen och rätten att vara fri från våld, diskriminering, tortyr och annan grym eller omänsklig behandling. Våldtäkt berövar också offret det fulla åtnjutandet av en rad andra mänskliga rättigheter, däribland rätten till liv, värdighet, fysisk och psykisk integritet, rätten till frihet och personlig säkerhet, rätten till jämlikhet inom familjen och likhet inför lagen oavsett kön och könsidentitet samt rätten att vara fri från diskriminering, tortyr och annan misshandel.

D. Könsrelaterat våld är fortfarande en av de mest utbredda och underrapporterade kränkningarna av de mänskliga rättigheterna i Europa och måste hanteras på EU-nivå. I den nuvarande internationella rättsliga ramen för mänskliga rättigheter erkänns våldtäkt som både en kränkning av de mänskliga rättigheterna och en form av könsrelaterat våld som främst drabbar kvinnor och flickor. Våldtäkt är en av de mest utbredda och brutala formerna av könsrelaterat våld, som kränker individers fysiska, psykiska och sexuella integritet och kroppsliga autonomi och innebär allvarliga och bestående konsekvenser för överlevarna.

E. Könsrelaterat våld begränsar kraftigt kvinnors och flickors deltagande i det offentliga livet och deras möjligheter till rättvisa, utbildning och ekonomisk självständighet och utgör därför ett strukturellt hinder för uppnåendet av verklig jämställdhet. Våldtäktsoffer drabbas av allvarliga och långvariga konsekvenser, inbegripet sociala och ekonomiska konsekvenser, såsom arbetslöshet, ekonomiskt beroende, instabila boendeförhållanden och minskat deltagande i utbildning eller på arbetsplatsen, vilket förvärrar konsekvenserna av våldet och befäster ojämlikheten mellan könen.

F. Enligt FRA och EIGE har 17,2 % av kvinnorna i EU utsatts för sexuellt våld, inbegripet våldtäkt och andra oönskade sexuella handlingar, och en av tjugo kvinnor har våldtagits med användning av våld efter 15 års ålder.[8] Enligt FRA har våldet mot hbtqi+-personer ökat de senaste åren, och transkvinnor har utsatts för fysiskt och sexuellt våld i oproportionerligt hög grad. Hbtqi+-personer utsätts också för sexuellt våld på grund av kön,

---

8 FRA och EIGE, Våld mot kvinnor: en undersökning omfattande hela EU – Resultat i korthet, Europeiska unionens publikationsbyrå, Luxemburg, 2014, s. 20.

könsidentitet, könsuttryck och könskarakteristika. Den beräknade årliga kostnaden för könsrelaterat våld i EU uppgår till 366 miljarder euro.

G. Det gränsöverskridande inslaget i våldtäktsbrottet skapar ett särskilt behov att bekämpa våldtäkt på en gemensam grund inom EU i syfte att säkerställa ett mer konsekvent skydd av och lika tillgång till rättslig prövning för offer i alla medlemsstater, med beaktande av ett antal nyckelfaktorer: behovet att säkerställa en miniminivå av skydd för alla kvinnor i alla medlemsstater, behovet att säkerställa en miniminivå av skydd när kvinnor utövar sin fria rörlighet i hela unionen, eftersom avsaknaden av en harmoniserad definition av våldtäkt undergräver den rättsliga förutsebarheten och tillgången till rättslig prövning för våldtäktsoffer och på så sätt kan utgöra ett hinder för den fria rörligheten, samt behovet och skyldigheten att anpassa EU-rätten till internationella normer såsom Istanbulkonventionen, som föreskriver kriminalisering av våldtäkt på grundval av frånvaro av samtycke.

H. Det nuvarande rättsliga landskapet i EU är fortfarande fragmenterat, med olika rättsliga tolkningar och olika definitioner av våldtäkt som inte alltid återspeglar internationella människorättsnormer eller Istanbulkonventionens krav i fråga om samtycke. Avsaknaden av harmoniserade rättsliga definitioner i medlemsstaterna undergräver offrens rättigheter, hindrar gränsöverskridande samarbete och bidrar till strafflöshet för gärningsmän och bristande medvetenhet om vad som utgör sexuellt våld. Flera medlemsstater definierar fortfarande våldtäkt på grundval av användning av våld eller hot, vilket utesluter många offer från rättsligt skydd. Detta understryker det akuta behovet av en EU-omfattande samtyckesbaserad definition av våldtäkt. Införandet av en gemensam rättslig definition av våldtäkt som baseras på frånvaro av samtycke skulle bidra till att förbättra polissamarbetet och det rättsliga samarbetet samt insamlingen och jämförbarheten när det gäller uppgifter om våldtäkt i EU.

I. Samtliga medlemsstater har undertecknat Istanbulkonventionen, men fem har ännu inte ratificerat den.[9] Av dessa har endast två nyligen reformerat sin lagstiftning för att göra samtycke till ett bärande element i definitionen av våldtäktsbrott.[10] Sedan Istanbulkonventionens ikraftträdande har 16 medlemsstater ändrat sin lagstiftning för att inbegripa eller på ett tydligare sätt fastställa samtyckesbegreppet som ett rekvisit för våldtäktsbrottet. EU anslöt sig till konventionen 2023 när det gäller frågor som omfattas av unionens exklusiva befogenheter. Istanbulkonventionens bestämmelse om en samtyckesbaserad definition av våldtäkt har varit en vändpunkt för rättsliga reformer och markerar en övergång

---

9 Bulgarien, Tjeckien, Ungern, Litauen och Slovakien.

10 Bulgarien och Tjeckien.

från det traditionella synsättet där definitionen av våldtäkt innebär ett antagande om våld. I sin rapport om de grundläggande rättigheterna från 2025 slår FRA fast att de EU-medlemsstater som har ratificerat Istanbulkonventionen bör kriminalisera sexuellt våld med hjälp av samtyckesbaserade definitioner av våldtäkt samt andra former av sexuellt våld.

J. Europadomstolen har spelat en avgörande roll i utformningen av den moderna förståelsen av våldtäkt inom ramen för människorättslagstiftningen, särskilt genom sin principiellt viktiga dom från 2003 i målet MC mot Bulgarien, där den fastställde staternas positiva förpliktelse att anta straffrättsliga bestämmelser för att effektivt utreda och bestraffa våldtäkt, fann att krav på bevis på fysiskt motstånd från offrets sida riskerar att lämna vissa typer av våldtäkt ostraffade och underlåter att skydda det sexuella självbestämmandet såsom krävs enligt artiklarna 3 och 8 i Europakonventionen, samt slog fast att dessa artiklar kräver straffbeläggning och effektiv lagföring av alla sexuella handlingar som sker utan samtycke, även vid avsaknad av fysiskt motstånd. I efterföljande avgöranden, såsom J.L. mot Italien (2021) och X mot Cypern (2025)[11], har Europadomstolen fördömt användningen av argument och stereotyper som skuldbelägger offren i rättsliga förfaranden och konstaterat att en sådan praxis utgör en kränkning av rätten till respekt för privatlivet enligt artikel 8 i Europakonventionen samt vidmakthåller fördomar och hindrar överlevare av sexuellt våld från att få tillgång till rättvisa. I målet H.W. mot Frankrike[12] slog Europadomstolen fast att varje sexuell handling som sker utan samtycke utgör en form av sexuellt våld. I målet L m.fl. mot Frankrike[13] tolkade Europadomstolen artiklarna 3 och 8 i Europakonventionen så att parterna i konventionen måste ha straffrättsliga system som kan bestraffa sexuella handlingar som sker utan samtycke.

K. I FN:s handbok för lagstiftning mot våld mot kvinnor anges att lagstiftning måste innehålla bestämmelser om försvårande omständigheter, till exempel överlevarens ålder, relationen mellan överlevaren och gärningsmannen, användning av eller hot om fysiskt våld, förekomsten av flera gärningsmän och allvarliga fysiska eller psykiska konsekvenser av attacken för offret. I handboken anges vidare att lagstiftningen uttryckligen ska kriminalisera sexuella övergrepp inom en relation (det vill säga ”våldtäkt inom äktenskapet”) genom antingen att föreskriva att bestämmelserna om sexuella övergrepp ska tillämpas ”oavsett relationens art” när det

---

11 Europadomstolens dom av den 27 februari 2025, X mot Cypern, ansökan nr 40733/22.

12 Europadomstolens dom av den 23 januari 2025, H.W. mot Frankrike, ansökan nr 13805/21.

13 Europadomstolens dom av den 24 april 2025, L m.fl. mot Frankrike, ansökningarna nr 46949/21, 24989/22 och 39759/22.

gäller relationen mellan gärningsmannen och målsäganden eller att slå fast att ”varken äktenskap eller någon annan relation ska utgöra ett försvar mot en anklagelse om sexuella övergrepp enligt lagstiftningen”.

L. Den 16 september 2021 antog parlamentet en resolution om att fastställa könsrelaterat våld som ett nytt brottsområde förtecknat i artikel 83.1 i EUF-fördraget. Resolutionen uppmanade medlemsstaterna att ändra definitionen av våldtäkt i sin nationella lagstiftning så att den bygger på frånvaro av samtycke, och det betonades att könsrelaterat våld är en allvarlig kränkning av de mänskliga rättigheterna och den mänskliga värdigheten och att våldtäkt är en form av könsrelaterat våld.

M. Artikel 83 i EUF-fördraget bör vara tillämplig som rättslig grund för lagstiftningsförslag om våldtäkt, eftersom våldtäkt är ett särskilt allvarligt brott med ett gränsöverskridande inslag och faller inom brottsområdet sexuellt utnyttjande av kvinnor och barn.

N. Begreppet sexuellt utnyttjande i artikel 83.1 i EUF-fördraget är inte begränsat till enbart fall av människohandel, eftersom en sådan snäv tolkning på ett orättvist sätt skulle reducera människohandel och sexuellt utnyttjande av kvinnor och barn till att innefatta enbart människohandelsbrott. Av ordalydelsen och lagstiftningspraxis, däribland direktivet om bekämpande av sexuella övergrepp mot barn[14], framgår att sexuell exploatering omfattar ett bredare spektrum av brott, inbegripet sexuella övergrepp. Med sexuell exploatering avses vanligtvis att otillbörligt utnyttja en annan person i sexuellt syfte, vilket inbegriper en sårbarhet hos offret som är central för våldtäktsbrottet.

O. Artikel 36 i Istanbulkonventionen föreskriver kriminalisering av alla sexuella handlingar som sker utan samtycke och anger att ”samtycke ska lämnas av egen fri vilja och bedömas med hänsyn till förhållandena i det enskilda fallet”. Denna princip överensstämmer med Europadomstolens avgöranden och med nationell rättspraxis.

P. Samtycke är en frivillig överenskommelse om att ägna sig åt en viss sexuell aktivitet och kan när som helst återkallas.

---

[14] Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/93/EU av den 13 december 2011 om bekämpande av sexuella övergrepp mot barn, sexuell exploatering av barn och barnpornografi samt om ersättande av rådets rambeslut 2004/68/RIF (EUT L 335, 17.12.2011, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/93/oj).

Q. Flera medlemsstater[15] och ett antal andra europeiska länder[16] har redan infört samtyckesbaserade definitioner av våldtäkt i sina strafflagar, vilket har lett till effektivare förebyggande, rapportering och lagföring av brott i form av sexuella övergrepp och ökat allmänhetens medvetenhet.

R. Europaparlamentets ståndpunkt och mandat i fråga om direktivet om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer innefattade starkt stöd för att inkludera en samtyckesbaserad definition av våldtäktsbrottet i texten, såsom i kommissionens förslag. Rådet ansåg tyvärr att direktivet inte skulle inbegripa en kriminalisering av våldtäkt.

S. Kommissionens förslag till direktiv om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer innehöll ett förslag om att kriminalisera våldtäkt på grundval av ett erkännande av att sexuellt utnyttjande av kvinnor inbegriper våldtäkt. Denna tolkning överensstämmer med fördragens åtagande om jämställdhet mellan kvinnor och män. Artikel 83.1 i EUF-fördraget är därför en lämplig rättslig grund för att fastställa minimiregler på EU-nivå om fastställande av brottsrekvisit för våldtäkt.

T. Våldtäktsöverlevare får ofta frågan varför de inte gjort motstånd när de utsatts för ett sexuellt övergrepp, där gärningsmännen hävdar att avsaknaden av motstånd från offrets sida är ett tecken på passivt samtycke. I en svensk studie rapporterade 70 % av alla offer för sexuellt våld en betydande grad av tonisk immobilitet, också känt som frysrespons. Reaktionen som kallas fryst rädsla (eller tonisk immobilitet), snarare än aktivt fysiskt motstånd mot gärningsmannen, är den vanligaste reaktionen bland våldtäktsöverlevare. Avsaknad av motstånd eller frysning är en vanlig ofrivillig reaktion och en överlevnadsreflex vid hot som kan leda till orörlighet (stelnad kroppshållning, förlust av muskeltonus, oförmåga att utföra viljemässig handling), dissociation, där personens medvetande separeras från störande och smärtsamma förnimmelser och känslor som uppstår i kroppen, samt en förlust av handlingsförmåga. Denna verklighet måste beaktas för att kunna säkerställa tillgången till rättvisa för våldtäktsöverlevare och för att främja en rättslig och social miljö där våldtäkt inte längre tolereras.

U. Faktorer såsom tvång, våld, hot, ekonomiskt eller psykiskt beroende, fysiska eller psykiska tillstånd – såsom tonisk immobilitet, frysning, överrumpling, tillstånd av rädsla, press, medvetslöshet, berusning, försättande i vanmakt genom droger, sömn, sjukdom, kroppsskada, funktionsnedsättning eller andra tillstånd eller en på annat sätt

---

15 Österrike, Belgien, Kroatien, Cypern, Danmark, Finland, Frankrike, Tyskland, Grekland, Irland, Luxemburg, Malta, Nederländerna, Polen, Portugal, Slovenien, Spanien, och Sverige.

16 Island, Norge, Montenegro, Ukraina och Förenade kungariket.

särskilt utsatt situation – eller strukturell och intersektionell diskriminering kan skapa sårbarheter och faror och förhindra fritt samtycke, vilket är avgörande i våldtäktsfall.

V. Trauma från sexuella övergrepp kan påverka minnets funktion, vilket leder till fragmenterade minnen eller att minnen saknas från händelserna och förvrängd tidsuppfattning, vilket gör det svårt att komma ihåg i vilken ordning händelserna ägde rum. Trauma till följd av våldtäkt har ett samband med posttraumatiskt stressyndrom och andra allvarliga symptom på psykisk ohälsa, bland annat försämrad koncentration, ångest, panikattacker, allvarlig depression, flashbacks och mardrömmar.

W. Att förlita sig på materiella bevis på motstånd, hot eller våld vidmakthåller skadliga våldtäktsmyter och stereotyper om hur brottsoffer förväntas bete sig, vilket bidrar till sekundär viktimisering, särskilt i fall där brottsoffren inte uppfyller socialt konstruerade förväntningar när det gäller trauma, motstånd eller synlig skada. Denna praxis bidrar till misstro mot brottsbekämpande myndigheter och rättsväsendet, vilket leder till låga anmälningsfrekvenser bland offer och strafflöshet för gärningsmän.

X. Sexuellt självbestämmande och kroppslig integritet är okränkbara rättigheter, och syftet med samtyckesbaserad våldtäktslagstiftning är att stärka skyddet av dem. En övergång till en samtyckesbaserad modell för våldtäktslagstiftning är avgörande för att det ska erkännas att det sexuella självbestämmandet och den sexuella integriteten kan kränkas även i situationer där det inte förekommer något fysiskt våld, till exempel när det föreligger tvång eller maktmissbruk.

Y. Syftet med att betona vikten av sexuellt självbestämmande är att främja jämställdhet mellan könen och i synnerhet förverkligandet av kvinnors och flickors rättigheter. En samtyckesbaserad våldtäktslagstiftning understryker särskilt kvinnors rätt att fatta beslut om sig själva och sina egna kroppar.

Z. Samtycke bör vara en central del av våldtäktslagstiftningen. Samtyckesbaserad våldtäktslagstiftning krävs för att på ett mer effektivt sätt kunna täcka situationer där den sexuella handlingen påbörjas så pass plötsligt att offret inte har någon möjlighet att uttrycka sin vilja eller försvara sig innan handlingen inleds. Samtyckesbaserad våldtäktslagstiftning är också avgörande för att på ett bättre sätt kunna hantera situationer där offret inte kan invända mot handlingen på grund av rädsla.

AA. Det finns belägg som visar att de flesta våldtäkter begås av bekanta eller nära partner och sker inomhus, men offren bemöts i sådana fall ofta med misstankar och misstro inom det straffrättsliga systemet, särskilt i jurisdiktioner där föråldrade beviskrav fortfarande

tillämpas, vilket vidmakthåller myterna om att våldtäkter typiskt sett begås av främlingar på offentliga platser och att offren provocerar fram eller hittar på våldtäkter. Sådana myter förstärks ytterligare av oriktiga medieskildringar, den offentliga debatten och bristande medvetenhet hos allmänheten.

AB. Allmänt accepterade myter och föreställningar om våldtäkt och sexuella övergrepp är skadliga för definitionen av våldtäkt och utgör ytterligare hot mot överlevarnas välbefinnande, vilja att anmäla och skydd mot sekundär viktimisering och hindrar åtal och tillgång till rättvisa. Dessa accepterade föreställningar och myter är en av de faktorer som bidrar till att upprätthålla strafflösheten som omgärdar våldtäkt och förhindrar utarbetandet av lämplig lagstiftning.

AC. Omfattningen av sexuellt våld fortsätter att i hög grad underskattas och tonas ner, eftersom de allra flesta sexualbrott fortfarande inte uppdagas. Många anmälda våldtäkter leder aldrig till åtal, och de allra flesta åtalen leder inte till en fällande dom. Detta förvärrar kvinnors bristande förtroende för systemet, medför låga anmälningsfrekvenser och vidmakthåller en känsla av strafflöshet i samhället, vilket leder till en normalisering av sexuellt våld, inklusive våldtäkt. Utbredd strafflöshet för våldtäkt bidrar till den utbredda komplexa uppsättning föreställningar och sociala normer som uppmuntrar mäns sexuella aggression och stöder våld mot kvinnor, vilket skapar en miljö där sexuellt våld normaliseras och rättfärdigas genom ihållande ojämlikhet mellan könen och skadliga attityder till kön och sexualitet. Det är oacceptabelt att våldtäkt utan fysiskt våld inte medför några konsekvenser. Konsekvent lagföring av alla former av våldtäkt är avgörande för att upprätthålla allmänhetens förtroende för rättssystemen och centralt för att förebygga sexuellt våld. Samtyckesbaserad våldtäktslagstiftning är absolut nödvändig både för att återspegla och förändra attityderna kring sexualbrott och för att öka medvetenheten i hela EU, vilket i slutändan minskar antalet sexualbrott. Samtyckesbaserad lagstiftning kan leda till ett skifte mot ett synsätt som ställer krav på att förvissa sig om samtycke till, i stället för bara avsaknad av tydligt motstånd mot, en sexuell handling.

AD. I den förklarande rapporten till Istanbulkonventionen klargörs i fråga om konventionens artikel 36.2 att lagföring av sexuellt våld, inbegripet våldtäkt, ”kommer att kräva en kontextmedveten bedömning av bevisningen för att i varje enskilt fall fastställa om brottsoffret frivilligt har samtyckt till den genomförda sexuella handlingen. En sådan bedömning måste ta hänsyn till de många olika beteendemässiga reaktioner mot sexuellt våld och våldtäkt som offer uppvisar och får inte grundas på antaganden om något typiskt beteende i sådana situationer. Det är likaså viktigt att säkerställa att tolkningar av våldtäktslagstiftningen och lagföring av våldtäktsfall inte påverkas av könsstereotyper och myter om manlig och kvinnlig sexualitet”.

AE. FN:s kommitté för avskaffande av diskriminering av kvinnor uppmanar i sitt meddelande nr 34/2011 staterna att se över våldtäktslagstiftningen genom att ta bort bestämmelser som ställer krav på våld eller bevis på penetration och uppställa frånvaro av samtycke som centralt rekvisit för brottet, samt uppmanar i sin allmänna rekommendation nr 35 (2017) staterna att erkänna könsrelaterat våld som en form av diskriminering och att anta rättsliga reformer som säkerställer att sådant våld avskaffas, bland annat genom att kriminalisera sexuella handlingar som sker utan samtycke och stödja tillgången till rättslig prövning och tjänster för alla kvinnor och flickor, särskilt sådana som är utsatta för intersektionella former av diskriminering.

AF. Jämställdhet mellan könen och icke-diskriminering är två av EU:s grundläggande värden, grundläggande rättigheter, huvudprinciper i den europeiska pelaren för sociala rättigheter och väsentliga förutsättningar för framsteg. Diskriminering på grund av kön, genus och på andra grunder är förbjuden enligt artikel 21 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

AG. Intersektionalitet är en viktig vägledande princip som är fastställd i EU-rätten. Kvinnor möter intersektionell ojämlikhet och diskriminering, bland annat med anknytning till ras, etniskt eller socialt ursprung, sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck, religion eller trosuppfattning, uppehållsstatus eller funktionsnedsättning. Könsrelaterat sexuellt våld är en av de viktigaste jämställdhetsfrågorna, och verkliga framsteg i fråga om jämställdhet kan endast göras genom att tillämpa ett intersektionellt synsätt. Tillämpningen av ett intersektionellt synsätt gör det möjligt att ta itu med strukturella hinder för jämställdhet och samla belägg i syfte att skapa riktmärken och bana väg för en strategisk och effektiv politik för att bekämpa systematisk diskriminering, utestängning och social ojämlikhet.

AH. Med tanke på den strukturella karaktären hos ojämlikhet mellan könen och könsrelaterat våld kan samtycke komma att ges under tvång eller sociala påtryckningar, vilket belyser nödvändigheten av en strategi som inte bara inbegriper det individuella självbestämmandet utan även social maktdynamik, könsnormer och den ojämlika maktfördelningen mellan män och kvinnor.

AI. Könsrelaterat våld, inklusive sexuellt våld, är både en orsak till och en följd av de strukturella ojämlikheter och maktasymmetrier som har sin grund i könsstereotyper och sociala normer. Att ta itu med sådant våld kräver att dessa normer utmanas och att omfattande rättsliga, sociala och utbildningsrelaterade reformer genomförs.

AJ. Djupt rotade könsstereotyper om kvinnors sexualitet och moral bidrar till den utbredda komplexa uppsättning föreställningar och sociala normer som uppmuntrar mäns sexuella aggression och stöder

våld mot kvinnor, vilket skapar en miljö där sexuellt våld normaliseras och rättfärdigas genom ihållande ojämlikhet mellan könen och skadliga attityder till kön och sexualitet. Detta leder till stigmatisering och diskriminerande behandling av vissa kvinnor och andra personer på grund av att de överskrider könsrelaterade sociala och sexuella normer eller inte följer könsrollerna.

AK. Våldtäkt, inklusive företeelser som kan föregå brottet, såsom gromning och onlinebedrägerier, kan äga rum i gränsöverskridande sammanhang. Våld mot kvinnor och flickor förekommer både online och offline och inbegriper digitalt sexuellt våld, trakasserier, delning av intima bilder utan samtycke och tvingande kontroll. Sådana former av övergrepp drabbar kvinnor och marginaliserade grupper i oproportionerligt hög grad och beaktas fortfarande på ett otillräckligt sätt i många nationella ramverk.

AL. Våldtäktsoffer behöver omedelbar, multidisciplinär, tillgänglig och omfattande medicinsk vård, bland annat klinisk behandling av våldtäkt, sexuell och reproduktiv hälso- och sjukvård, inbegripet akutpreventivmedel, postexponeringsprofylax, behandling för sexuellt överförbara infektioner och tillgång till säker och laglig abort, samt traumastöd, och de måste också ha möjlighet till långvarigt stöd, inklusive psykologisk rådgivning. I vissa medlemsstater erbjuds inte tillgång till vissa grundläggande hälso- och sjukvårdstjänster.

AM. Våldtäktskultur definieras som ett strukturellt och utbrett system av attityder, beteenden, värderingar och sociala normer som normaliserar och trivialiserar sexuellt våld, undergräver samtycke, vidmakthåller våldtäktsmyter och främjar samhällsnormaliseringen av sådant våld.

AN. Den utbredda förekomsten av sekundär viktimisering visar att inte bara rättssystemen, utan även föråldrade lagar som inte bygger på samtycke, har misslyckats i grunden med att ge överlevare tillgång till rättslig prövning[17], vilket framgår av den låga anmälningsfrekvensen bland offren, bristen på stöd som motsvarar deras behov, utbudet av tillgängliga förfaranden och den låga andelen fällande domar i våldtäktsmål. Detta belyser systematiska brister i hur brottsbekämpande myndigheter och rättssystem hanterar våldtäktsmål, vilket i sin tur leder till en utbredd känsla av strafflöshet när det gäller våldtäktsbrottet i samhället och utgör en allvarlig försämring av jämställdheten.

---

17 Europarådet, *Målet L. m.fl. mot Frankrike: straffrättsliga systemet otillräckligt när det gäller att bestraffa alla sexuella handlingar som sker utan samtycke, vilket utsätter våldtäktsoffret för sekundär viktimisering*, nyhetsartikel, Europarådet, Strasbourg, Frankrike, 24 april 2025.

AO. Sekundär viktimisering uppstår när brottsoffret lider ytterligare skada som inte är en direkt följd av våldtäktsbrottet utan en konsekvens av hur institutioner och andra personer bemöter dem. Sekundär viktimisering orsakas av att brottsoffret upprepade gånger exponeras för gärningsmannen, av okänslig behandling, såsom upprepade förhör om samma händelser, av attityder där offret skuldbeläggs, av användning av olämpligt språk eller okänsliga kommentarer från dem som kommer i kontakt med brottsoffren, av medicinska undersökningar och av rättsliga förfaranden, inklusive längden på dessa, samt andra institutionella processer. Sekundär viktimisering undergräver brottsoffrens rättigheter, hindrar deras tillgång till rättvisa och vidmakthåller deras trauma, även genom att orsaka posttraumatiskt stressyndrom, depression och ångest, och står därmed i vägen för deras återhämtning.

AP. Våldtäktens traumatiska karaktär och dess långvariga påverkan på offrens fysiska och psykiska hälsa, säkerhet, kroppsliga integritet, välbefinnande och sociala liv kräver samordnade, köns- och traumamedvetna insatser av utbildad och specialiserad personal, särskilt vid de brottsbekämpande myndigheterna och inom domstolsväsendet, för att hantera våldtäktsfall och undvika sekundär viktimisering. Utbildningen av personal inom rättsväsendet och brottsbekämpningen är fortfarande icke-homogen och otillräcklig i vissa medlemsstater. Ett effektivt genomförande av samtyckesbaserade definitioner av våldtäkt i lagstiftningen är beroende av att poliser, åklagare och rättsliga myndigheter tolkar och tillämpar dessa bestämmelser på ett korrekt sätt och därigenom säkerställer att fokus fortsätter att vara på frånvaron av fritt samtycke och inte på bevis på motstånd eller fysiskt våld. Att lägga bevisbördan för frånvaron av samtycke på brottsoffren förstärker skadliga stereotyper om våldtäkt.

AQ. Heltäckande samtyckesbaserad sex- och samlevnadsundervisning är avgörande för att minska felaktig information och myter om våldtäkt och sexualitet och därigenom ta sig an könsnormer och förebygga alla former av könsrelaterat våld, inklusive våldtäkt. I det förebyggande arbetet är det avgörande att engagera män och pojkar i främjandet av jämställdhet, utmana skadliga könsstereotyper och osunda och skadliga maskulinitetsmodeller och ifrågasätta synsätt enligt vilka sex är en rättighet. Att övergå till en samtyckesbaserad kultur är avgörande för att säkerställa en miljö som präglas av ömsesidig respekt och säkerhet och bygger på hälsosamma sociala interaktioner. Tillhandahållandet av könsmedveten, heltäckande och åldersanpassad undervisning om sexualitet, samtycke och samlevnad är ett avgörande verktyg för att förebygga våldtäkter och sexuellt våld och att ta itu med de bakomliggande orsakerna.

AR. Mål 5 i FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling uppmanar till uppnåendet av jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor, och mål 16 uppmanar till främjandet av fredliga och

inkluderande samhällen, tillgång till rättslig prövning och effektiva, ansvarstagande institutioner.

AS. FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling och principen om att ”ingen får lämnas utanför”, särskilt målen för hållbar utveckling 3, 4, 5, 10 och 16, uppmanar till avskaffande av sexuellt våld, uppnående av jämställdhet, tillgång till rättslig prövning, inkluderande utbildning och respekt samt skydd av alla individers fysiska och psykiska integritet.

AT. Medlemsstaternas brister när det gäller att ta itu med de strukturella och normativa faktorer som leder till strafflöshet för gärningsmän utmanas genom marscher, protester och rörelser i det civila samhället, till exempel #MeToo-rörelsen, som bryter tystnaden kring våldtäkt och har varit drivkrafter för lagändringar i vissa medlemsstater. Exempel på fall som har gett upphov till omfattande protester är fallet med ”Wolf Pack” i Spanien och fallet Gisèle Pelicot i Frankrike, vilka belyser bristerna i definitioner av våldtäkt som bygger på våld och inte är grundade på samtycke.

1. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att utan dröjsmål föreslå lagstiftning som fastställer en EU-omfattande definition av våldtäkt som grundar sig på kravet på samtycke som är frivilligt, informerat och kan återkallas, i enlighet med artikel 36 i Istanbulkonventionen.

2. Europaparlamentet uppmanar de medlemsstater som fortfarande använder definitioner av våldtäkt som bygger på antagandet om våld att påbörja lagändringar för att anpassa definitionen till de senaste internationella normerna och att tillhandahålla nödvändigt och tillräckligt stöd och skydd till våldtäktsoffer och våldtäktsöverlevare.

3. Europaparlamentet välkomnar att allt fler medlemsstater har infört samtyckesbaserade definitioner av sexuellt våld, i enlighet med artikel 36 i Istanbulkonventionen, och uppmanar kommissionen att uppmuntra de medlemsstater som ännu inte har ratificerat Istanbulkonventionen att göra det.

4. Europaparlamentet upprepar att lagstiftning som kriminaliserar våldtäkt med frånvaro av samtycke som grund är en internationell människorättsnorm som är fastställd i Istanbulkonventionen. Parlamentet påminner om medlemsstaternas skyldighet att uppfylla internationella människorättsnormer och uppmanar dem att gå ännu längre i syfte att skydda och stödja våldtäktsöverlevare och våldtäktsoffer och att utrota alla yttringar av den utbredda komplexa uppsättning föreställningar och sociala normer som uppmuntrar mäns sexuella aggression och stöder våld mot kvinnor, vilket skapar en miljö där sexuellt våld normaliseras och rättfärdigas genom ihållande ojämlikhet mellan könen och skadliga attityder till kön och sexualitet.

5. Europaparlamentet upprepar att lagstiftning som grundar sig på frånvaro av samtycke är den enda tillräckliga, heltäckande, traumabaserade och evidensbaserade ram som ger våldtäktsöverlevare tillgång till rättvisa. Parlamentet konstaterar att samtyckesbaserad våldtäktslagstiftning medför positiva resultat för tillgången till rättslig prövning, inbegripet högre anmälningsfrekvenser och fler fällande domar, och innebär bättre utsikter till återhämtning och känslomässigt välbefinnande för offren.

6. Europaparlamentet upprepar sin uppmaning till kommissionen att med artikel 83.1 tredje stycket i EUF-fördraget som grund lägga fram ett förslag till rådets beslut som definierar könsrelaterat våld som ett nytt EU-brott i syfte att säkerställa en gemensam strategi för att effektivt bekämpa alla former av könsrelaterat våld, som är en av de mest utbredda kränkningarna av de grundläggande rättigheterna i EU.

7. Europaparlamentet betonar att endast ett tydligt, positivt, frivilligt och otvetydigt tecken på medgivande utgör giltigt samtycke, att tystnad, avsaknad av verbalt eller fysiskt motstånd eller avsaknad av ett ”nej” inte kan tolkas som samtycke och att varken ett föregående samtycke, tidigare sexuellt beteende eller ett befintligt eller tidigare förhållande med en gärningsman, inklusive äktenskap eller annan partnerskapsstatus, innebär ett löpande eller framtida samtycke till en sexuell handling. Parlamentet betonar att samtycke kan återkallas när som helst före eller under en sexuell handling. Parlamentet konstaterar att samtycke kan uttryckas på vilket sätt som helst så länge det ges frivilligt på grundval av personens fria vilja och bedöms med hänsyn till förhållandena i det enskilda fallet, i enlighet med artikel 36 i Istanbulkonventionen.

8. Europaparlamentet understryker att samtycke måste bedömas med hänsyn till förhållandena i det enskilda fallet, med beaktande av att samtycke inte kan lämnas när det föreligger våld, hot, överrumpling, list, maktmissbruk, inbegripet kontroll, tvång, ett fysiskt eller psykiskt tillstånd, såsom rädsla, press, medvetslöshet, frysning till följd av rädsla eller trauma, berusning, försättande i vanmakt genom droger, sömn, sjukdom, kroppsskada, funktionsnedsättning eller en på annat sätt särskilt utsatt situation, eller ålder. Parlamentet erkänner att sådana tillstånd kan hindra förmågan att ge ett frivilligt och informerat samtycke.

9. Europaparlamentet betonar vikten av att erkänna traumareaktioner såsom tonisk immobilitet eller frysrespons, en ofrivillig neurobiologisk reaktion på rädsla eller hot som kan leda till tillfällig förlamning och orörlighet och förlust av talförmågan, samt inställsamhetsrespons, som är en överlevnadsstrategi som utvecklas under tvång och innebär att man är gärningsmannen till lags i ett försök att undvika eskalering eller skada. Parlamentet understryker

att sådana traumareaktioner förekommer under våldtäkt och sexuellt våld och därför måste återspeglas i lagstiftning och rättspraxis för att säkerställa en strategi som är traumamedveten och sätter offren i centrum, vilket innebär att rättsligt erkänna att avsaknad av motstånd inte innebär samtycke.

10. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att i all relevant politik tillämpa en strategi som beaktar intersektionalitet och sätter brottsoffren i centrum i syfte att säkerställa tillgång till rättvisa och åstadkomma jämställdhet mellan könen, där man erkänner att könsrelaterat våld och könsrelaterad diskriminering, inbegripet sexuellt våld såsom våldtäkt, ofta förvärras av andra diskrimineringsfaktorer och könsstereotyper och att skärningspunkten mellan dessa faktorer skapar flera och unika former av diskriminering som kräver riktade, kontextspecifika åtgärder, inbegripet lagstiftning, som säkerställer lika skydd och stöd för alla offer och överlevare.

11. Europaparlamentet betonar att samtyckesbaserad våldtäktslagstiftning också måste gälla i digitala och virtuella miljöer, där sexuella handlingar som sker utan samtycke, såsom simulerad våldtäkt eller påtvingad sexuell interaktion, kan äga rum. Parlamentet understryker att sådana handlingar kan medföra allvarliga psykiska konsekvenser för överlevarna och därför måste erkännas rättsligt och lagföras i enlighet därmed.

12. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att säkerställa att våldtäktsoffer och våldtäktsöverlevare så länge som behövs har full tillgång till omedelbara, heltäckande, säkra, konfidentiella och specialiserade hälso- och sjukvårdstjänster, såsom behandling av våldtäkt och tillhandahållande av tjänster för sexuell och reproduktiv hälsa och sexuella och reproduktiva rättigheter, inbegripet kliniska akutpreventivmedel, postexponeringsprofylax, behandling för sexuellt överförbara infektioner och tillgång till säker och laglig abort, kompletterat med tillgång till långvarig traumavård, psykologiskt och psykosocialt stöd och lämpliga uppföljningstjänster för att stödja återhämtning. Parlamentet upprepar att dessa tjänster är absolut nödvändiga för offren och viktiga för att garantera bästa möjliga hälsoresultat och hjälpa offren att återfå sin känsla av kroppslig autonomi.

13. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att säkerställa att medlemsstaterna efterlever artikel 26 i direktiv (EU) 2024/1385 om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer när det gäller att tillhandahålla specialiserat stöd till offer för sexuellt våld som är anpassat till deras särskilda behov, kostnadsfritt och tillräckligt sett till geografisk fördelning och kapacitet. Parlamentet betonar att alla offer för och överlevare av sexuellt våld måste få tillgång till resurser såsom dygnetruntöppna kriscentrum där de kan få medicinsk vård, psykologiskt stöd och juridisk rådgivning utan

krav på att ha gjort en formell anmälan. Parlamentet uppmanar vidare medlemsstaterna att säkerställa att offer och överlevare har tillgång till rättsligt stöd.

14. Europaparlamentet uppmuntrar ett kontinuerligt utbyte av bästa praxis mellan medlemsstaterna i syfte att främja en harmonisering av behandlingsnormer och säkerställa ett konsekvent, informerat och högkvalitativt stöd till och motsvarande behandling av offer för och överlevare av sexuellt våld i hela EU.

15. Europaparlamentet kräver att offentliga tjänster är tillgängliga i alla skeden av reparationsprocessen, särskilt när det gäller tillhandahållande av grundläggande psykologiskt och rättsligt stöd och stöd till jobbsökande. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att efterleva Istanbulkonventionen genom att tillhandahålla skydds- och stödåtgärder för offer och överlevare med fokus på personens mänskliga rättigheter och säkerhet, för att på så sätt undvika sekundär viktimisering.

16. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att säkerställa att yrkespersoner som sannolikt kommer att komma i kontakt med våldtäktsoffer, däribland tjänstemän inom brottsbekämpningen, rättsmedicinsk personal, domstolspersonal, domare och åklagare, advokater, personal inom hälso- och sjukvården, socialtjänst, utbildningsväsendet samt annan relevant personal och andra relevanta yrkespersoner i första ledet, får obligatorisk, regelbunden, adekvat, effektiv och skräddarsydd utbildning. Parlamentet betonar att målet med denna utbildning bör vara att förhindra sekundär viktimisering av överlevare i syfte att undvika och identifiera skadliga könsstereotyper, undanröja beteenden och attityder som skuldbelägger offren och behandla offren på ett trauma-, genus-, barn- och funktionsnedsättningsmedvetet sätt, i enlighet med artikel 36 i direktiv (EU) 2024/1385 och utan att det påverkar rättsväsendets oberoende eller skillnader i domstolsväsendets organisation inom EU. Parlamentet uppmanar kommissionen att utöka EU-stödda utbildningsprogram som är i linje med bästa praxis inom rättsväsendet och uppmanar medlemsstaterna att säkerställa att tjänster i första ledet har kapacitet och resurser att effektivt tillgodose behoven hos offer och överlevare genom att tillhandahålla obligatorisk utbildning för all personal inom rättsväsendet och brottsbekämpande myndigheter som kommer i kontakt med våldtäktsoffer.

17. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att säkerställa att personal inom hälso- och sjukvården, inbegripet barnläkare, gynekologer, obstetriker, barnmorskor och personal som tillhandahåller psykologisk stöd, får riktad utbildning för att på ett intersektionellt sätt kunna upptäcka och hantera de fysiska, psykiska och sexuella konsekvenserna av våldtäkt hos överlevarna.

18. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att öka samarbetet mellan brottsbekämpande myndigheter, rättsliga myndigheter, det civila samhället, samhällsbaserade organisationer, EIGE och andra relevanta specialiserade aktörer om utvecklingen av utbildning, särskilt när det gäller skadliga könsstereotyper, intersektionell diskriminering och missuppfattningar, myter och stereotyper om våldtäkt, vilka alla fortfarande hindrar genomförandet av samtyckesbaserad våldtäktslagstiftning. Parlamentet framhåller att poliser och domare med ökade kunskaper och färdigheter att förstå och respektera alla överlevare av sexuellt våld bidrar till att minska underrapporteringen och minimera upprepad viktimisering, samtidigt som en tryggare miljö skapas för överlevarna. Parlamentet uppmanar vidare medlemsstaterna att säkerställa att utbildningen av domare, rättstillämpare och personal inom brottsbekämpningen följer internationella människorättsnormer och internationell rättspraxis när det gäller våldtäkt.

19. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att i samråd med organisationer i det civila samhället och specialiserade tjänster för kvinnor utarbeta och utfärda specialiserade och könsmedvetna riktlinjer för relevanta myndigheter, inbegripet domare som är inblandade i straffrättsliga och, i förekommande fall, civilrättsliga förfaranden som rör våldtäktsbrott. Parlamentet understryker att dessa riktlinjer måste innehålla anvisningar om hur brottsoffer ska bemötas på ett trauma- och könsmedvetet sätt, hur könsstereotyper ska identifieras och undvikas samt hur det ska säkerställas att offer, inbegripet de som upplever intersektionell diskriminering, respekteras och skyddas från sekundär viktimisering och upprepad viktimisering. Parlamentet understryker vidare att riktlinjerna måste innehålla anvisningar om hur offer ska hänvisas till specialiserade stödtjänster, inklusive sjukvårdstjänster, för att säkerställa att de får lämplig behandling. Parlamentet begär att riktlinjerna regelbundet ses över och uppdateras i samarbete med organisationer i det civila samhället och specialiserade tjänster för kvinnor för att säkerställa deras effektivitet och säkerställa bästa möjliga resultat för offren, samt för att få ett slut på de systembrister och strukturella brister som främjar en känsla av strafflöshet när det gäller våldtäkt i samhället och gör det möjligt för förövare av sexuellt våld att förbli ostraffade.

20. Europaparlamentet konstaterar att lagstiftningsreformer måste kompletteras med utbildningsåtgärder som syftar till att främja beteendeförändringar och öka förståelsen för vikten av samtycke i sexuella relationer. Parlamentet uppmanar kommissionen att 2026 lägga fram EU-riktlinjer, som är tillgängliga på alla 24 EU-språk, om könsmedveten, intersektionell och heltäckande samtyckesbaserad sexual- och samlevnadsundervisning som bör syfta till att utmana könsstereotyper, betona den strukturella karaktären hos ojämlikhet mellan könen och att sådan förekommer i samband med sexualitet och relationer, främja ett icke-våldsamt beteende samt fungera som

ett sätt att i slutändan utrota könsrelaterat våld, inbegripet våldtäkt, ojämlikhet och diskriminering. Parlamentet uppmanar vidare kommissionen att noga övervaka medlemsstaternas genomförande av dessa riktlinjer och offentliggöra en bedömning av denna innan den nuvarande mandatperioden löper ut. Parlamentet uppmanar därför medlemsstaterna att säkerställa att åldersanpassad, heltäckande sexual- och samlevnadsundervisning inkluderas i de nationella läroplanerna.

21. Europaparlamentet understryker den avgörande roll som informationskampanjer riktade till allmänheten och förebyggande program spelar för att ta itu med våldtäktsmyter och främja en samtyckeskultur, särskilt bland ungdomar, med tanke på att en fortsatt avsaknad av sexualundervisning leder till felaktig information och skadliga stereotyper. Parlamentet uppmanar kommissionen att genomföra EU-omfattande informationskampanjer riktade till allmänheten för att utbilda människor om samtycke, relationer, sexuell integritet och kroppslig autonomi och för att motverka myter kring våldtäkt. Parlamentet uppmanar vidare kommissionen att utarbeta kampanjer för att bekämpa genusfientligt innehåll och incel-propaganda på nätet, som särskilt riktar sig mot unga män, normaliserar sexuellt våld och vidmakthåller skadliga könsstereotyper som bidrar till den utbredda komplexa uppsättning föreställningar och sociala normer som uppmuntrar mäns sexuella aggression och stöder våld mot kvinnor, vilket skapar en miljö där sexuellt våld normaliseras och rättfärdigas genom ihållande ojämlikhet mellan könen och skadliga attityder till kön och sexualitet.

22. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att säkerställa att medlemsstaterna lever upp till artikel 35 i direktiv (EU) 2024/1385 om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer genom att anta och regelbundet genomföra evidensbaserade utbildningsinitiativ som bygger på samtyckesbegreppet, informationskampanjer och åtgärder som syftar till att främja beteendeförändringar och kunskap om att samtycke är frivilligt, ömsesidigt och till fullo grundat på principerna om kroppslig autonomi och sexuell integritet. Parlamentet uppmanar kommissionen att noga övervaka medlemsstaternas införlivande av detta direktiv, särskilt dess artikel 35.

23. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att anpassa sin lagstiftning gällande preskriptionstider för våldtäktsbrott, med tanke på att frånvaron av samtycke är det centrala rekvisitet i dessa brott och att många offer endast kan identifiera, sätta ord på eller redogöra för omständigheterna först efter lång tid, ofta på grund av trauma, rädsla, sociala påtryckningar eller bristande kunskap om samtyckets dynamik. Parlamentet betonar därför nödvändigheten av att förlänga preskriptionstiderna för att garantera faktisk tillgång till rättslig prövning i linje med de grundläggande rättigheterna. Parlamentet påminner om att det nyligen uppmanade

medlemsstaterna att säkerställa att ingen preskriptionstid tillämpas på de brott som avses i artiklarna 3 och 9 i direktivet om sexuella övergrepp mot barn. Parlamentet betonar att alltför korta preskriptionstider hindrar brottsoffer från att söka rättvisa och undergräver deras skydd. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att ta itu med de bakomliggande orsakerna till underrapportering och att se till att preskriptionstiderna inte hindrar en effektiv lagföring av våldtäktsbrott.

24. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att säkerställa effektiv reparation, inbegripet skadestånd, för alla offer för könsrelaterat våld, inbegripet sexuellt våld, i enlighet med nationell rätt. Parlamentet erinrar om att sådan reparation bör vara adekvat, snabb, heltäckande och stå i proportion till skadans allvar samt beakta riskerna för intersektionell diskriminering.

25. Europaparlamentet begär att medlemsstaterna vidtar lämpliga åtgärder för att säkerställa att program finns tillgängliga för gärningsmän som remitteras eller söker själva, även utanför det straffrättsliga systemet, och att det finns omedelbar tillgång till stöd, samt erkänner deras roll när det gäller att förebygga framtida könsrelaterat våld, bryta tystnaden kring våldtäkt och utrota den utbredda uppsättning föreställningar och sociala normer som uppmuntrar mäns sexuella aggression och stöder våld mot kvinnor, vilket skapar en miljö där sexuellt våld normaliseras och rättfärdigas genom ihållande ojämlikhet mellan könen och skadliga attityder till kön och sexualitet i vårt samhälle.

26. Europaparlamentet stöder helhjärtat det civila samhället och våldtäktsöverlevare när det gäller att bryta tystnaden kring våldtäkt. Parlamentet erkänner att pressen från det civila samhället och våldtäktsöverlevare har varit den främsta drivkraften i arbetet för lagändringar i medlemsstaterna. Parlamentet påminner om vikten av rätten att delta i fredliga sammankomster när det gäller att åstadkomma samhällsförändringar och verka för samtyckesbaserad våldtäktslagstiftning.

27. Europaparlamentet erkänner den avgörande roll som icke-statliga organisationer och specialiserade tjänster för kvinnor, inbegripet stödcentrum för kvinnor, skyddade boenden för kvinnor, stödlinjer, kriscentrum för personer som har utsatts för våldtäkt, mottagningscentrum för personer som utsatts för sexuellt våld och primära förebyggande tjänster, spelar när det gäller att ge råd och stöd till brottsoffer. Parlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att tillhandahålla tillräcklig finansiering för att säkerställa att sådana tjänster upprätthålls och utvecklas. Parlamentet kräver stärkt stöd till dessa organisationer i det civila samhället och kvinnorättsförsvarare genom ökat och öronmärkt ekonomiskt stöd i EU:s budget.

28. Europaparlamentet betonar behovet av starka och hållbara partnerskap med gräsrotsorganisationer och kvinnorättsförsvarare, särskilt i länder där det medborgerliga utrymmet hotas och motreaktioner mot jämställdhet och sexuella och reproduktiva rättigheter ökar.

29. Europaparlamentet betonar vikten av att stärka genomförandet, verkställigheten och övervakningen av lagstiftning om könsrelaterat våld och våldtäkt och efterlyser utarbetandet av EU-omfattande riktmärken och indikatorer för att bedöma effektiviteten och genomslagskraften.

30. Europaparlamentet understryker EU:s roll när det gäller att stärka samarbetet med FN-organ, såsom FN:s enhet för jämställdhet och kvinnors egenmakt och FN:s befolkningsfond, samt internationella partner, bland annat Europarådet, Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa och Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling, när det gäller att främja jämställdhet och bekämpa sexuellt och könsrelaterat våld inom ramen för FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling, handlingsplanen från Peking och handlingsprogrammet från den internationella konferensen om befolkning och utveckling.

31. Europaparlamentet uppmuntrar fortsatt dialog och samarbete mellan EU:s institutioner, medlemsstaterna och det civila samhället för att säkerställa att sexuellt våld inte bara hanteras som en individuell skadehandling, utan även som uttryck för en bredare ojämlikhet mellan könen och strukturell diskriminering.

32. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att säkerställa att etablerade system för insamling av uppgifter om könsrelaterat våld inbegriper insamling, utveckling, framställning och spridning av statistik om våldtäkt, bland annat uppdelade uppgifter som inbegriper men inte är begränsade till kön, åldersgrupp (barn/vuxen), offrets och gärningsmannens ras och etniska ursprung samt relationen mellan offret och gärningsmannen. Parlamentet begär att EIGE och FRA ska stödja övervakningsprocessen och ytterligare bidra till uppgiftsinsamlingen och forskningen när det gäller alla former av könsrelaterat våld, inklusive våldtäkt.

33. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet och kommissionen.